

Категорія справи № 240/10258/19: **Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів.**

Надіслано судом: **23.09.2021**. Зареєстровано: **24.09.2021**. Оприлюднено: **27.09.2021**.

Дата набрання законної сили: **22.09.2021**

Номер судового провадження: **К/9901/20374/21**

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

22 вересня 2021 року

м. Київ

справа № 240/10258/19

провадження № К/9901/20374/21

Верховний Суд у складі колегії судів Касаційного адміністративного суду:

головуючого - Смоковича М. І.,

суддів: Данилевич Н. А., Загороднюка А. Г.

розглянув у письмовому провадженні у касаційній інстанції адміністративну справу

за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Васьковицький граніт» до Солом'янського районного відділу державної виконавчої служби м. Київ Головного територіального управління юстиції у м. Києві про скасування постанови, провадження по якій відкрито

за касаційною скаргою представника Товариства з обмеженою відповідальністю «Васьковицький граніт» - адвоката Серебрянікова Віктора Євгеновича на рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 09 березня 2021 року, ухваленого у складі головуючого судді Романченка Є. Ю., та постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду від 29 квітня 2021 року, прийняту у складі колегії суддів: головуючого - Мацького Є. М., суддів: Заліського І. Г., Сушка О. О.

I. Суть спору

1. У вересні 2019 року Товариство з обмеженою відповідальністю «Васьковицький граніт» (далі - ТОВ «Васьковицький граніт») звернулося до суду з адміністративним позовом до Солом'янського районного відділу державної виконавчої служби м. Київ Головного територіального управління юстиції у м. Києві (далі - Солом'янський ВДВС) про скасування постанови головного державного виконавця Солом'янського ВДВС Цапенко Світлани Миколаївни про відкриття виконавчого провадження від 04 червня 2019 року № 59264078.

2. В обґрунтування позову зазначає, що 03 травня 2012 року на виконання судового рішення Контрольно-ревізійному управлінню в Житомирській області видано виконавчий лист № 1699/12 зі строком пред'явлення виконавчого документа до виконання до 21 вересня 2012 року.

Вказує, що стягувачем неодноразово подавався виконавчий лист на виконання, наслідком чого було відкриття виконавчих проваджень (22.06.2012, 21.03.2014, 05.02.2015, 20.08.2015, 19.04.2016) та подальші повернення виконавчого листа стягувачеві у зв'язку з відсутністю у боржника майна, на яке може бути звернуто стягнення.

Стверджує, що Північним офісом Держаудитслужби пропущено строк пред'явлення виконавчого документа до виконання, а тому відповідач зобов'язаний був повернути виконавчий лист стягувачеві без прийняття його до виконання у зв'язку із пропуском такого строку.

Крім того позивач наголошує, що виконавчий лист був поданий начальником управління Північного офісу Держаудитслужби в Житомирській області Костюк Л. П. без підтвердження її повноважень на вчинення дій від імені Північного офісу Держаудитслужби.

Вважаючи постанову головного державного виконавця Солом'янського ВДВС Цапенко Світлани Миколаївни про відкриття виконавчого провадження від 04 червня 2019 року № 59264078 протиправною, ТОВ «Васьковицький граніт» звернулося до суду з вимогою про її скасування.

II. Встановлені судами фактичні обставини справи

3. 04 червня 2019 року головним державним виконавцем Солом'янського ВДВС, за результатами розгляду заяви Управління Північного офісу Держаудитслужби в Житомирській області від 14 березня 2019 року (отримано відповідачем 03 червня 2019 року) про примусове виконання, прийнято постанову про відкриття виконавчого провадження (ВП № 59264078), якою відкрито виконавче провадження з виконання виконавчого листа № 2а-8642/10/0670, виданого Житомирським окружним адміністративним судом 22 грудня 2018 року про стягнення з ТОВ "Васьковицький граніт" в дохід Васьковицького сільського бюджету - 308913,60 грн, Коростенського районного бюджету - 77228,40 грн, Житомирського обласного бюджету - 128714,00 грн, а всього на загальну суму 514856,00 грн.

4. Пред'явлений до виконання виконавчий документ є дублікатом виконавчого листа № 1699/12, виданого Житомирським окружним адміністративним судом 03 травня 2012 року Контрольно-ревізійному управлінню в Житомирській області, на виконання постанови суду в справі № 2а-8642/10/0670, строк пред'явлення якого на виконання встановлено до 21 вересня 2012 року.

5. Дублікат виконавчого листа № 1699/12 у справі № 2а-8642/10/0670, на виконання ухвали Житомирського окружного адміністративного суду від 29 листопада 2018 року у справі № 2а-8642/10/0670, видано Північному офісу Держаудитслужби як правонаступнику Контрольно-ревізійного управління в Житомирській області.

III. Рішення судів першої та апеляційної інстанцій і мотиви їх ухвалення

6. Рішенням Житомирського окружного адміністративного суду від 09 березня 2021 року, залишеним без змін постановою Сьомого апеляційного адміністративного суду від 29 квітня 2021 року, в позові відмовлено.

7. Відмовляючи в позові, суд першої інстанції виходив з відсутності порушення строку пред'явлення виконавчого листа № 2а-8642/10/0670, виданого 22 грудня 2018 року Житомирським окружним адміністративним судом до виконання.

8. Зазначена позиція була підтримана і Сьомим апеляційним адміністративним судом, який переглянув рішення суду першої інстанції та залишив його без змін.

IV. Касаційне оскарження

9. Представник позивача подав касаційну скаргу на вказані судові рішення з підстави, передбаченої пунктом 3 частини четвертої статті 328 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України), в якій, посилаючись на порушення судами попередніх інстанцій норм матеріального права, просить скасувати їх рішення та ухвалити нове, яким позов задовольнити.

10. У касаційній скарзі автор наголошує на відсутності висновку Верховного Суду щодо питання застосування пункту 1 частини четвертої статті 12 Закону України «Про виконавче провадження» із урахуванням обставин, які виникли у спірних правовідносин.

11. Верховний Суд ухвалою від 16 липня 2021 року відкрив касаційне провадження за скаргою представника ТОВ «Васьковицький граніт» - адвоката Серебрянікова В. Є. на рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 09 березня 2021 року та постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду від 29 квітня 2021 року з підстави, передбаченої пунктом 3 частини четвертої статті 328 КАС України.

V. Релевантні джерела права й акти їх застосування

12. Приписами частини першої статті 341 КАС України визначено, що суд касаційної інстанції переглядає судові рішення в межах доводів та вимог касаційної скарги та на підставі встановлених фактичних обставин справи перевіряє правильність застосування судом першої чи апеляційної інстанції норм матеріального і процесуального права.

13. Частиною другою статті 19 Конституції України обумовлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

14. Відповідно до статті 1 Закону України від 02 червня 2016 року № 1404-VIII "Про виконавче провадження" в редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин, (далі - Закон № 1404-VIII) виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження та примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб) - це сукупність дій органів і посадових осіб, визначених у цьому Законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які провадяться на підставах, в межах повноважень та у спосіб, визначених цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню.

15. В силу частини першої статті 5 Закону № 1404-VIII примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби (державних виконавців) та у передбачених цим Законом випадках на приватних виконавців, правовий статус та організація діяльності яких встановлюються Законом України "Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів".

16. Відповідно до статті 3 Закону України "Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів" завданням органів державної виконавчої служби та приватних виконавців є своєчасне, повне і неупереджене виконання рішень, примусове виконання яких передбачено законом.

17. Наведене положення кореспондується з приписами частини першої статті 18 Закону № 1404-VIII.

18. За статтею 10 Закону № 1404-VIII заходами примусового виконання рішень є:

1) звернення стягнення на кошти, цінні папери, інше майно (майнові права), корпоративні права, майнові права інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної, творчої діяльності, інше майно боржника, у тому числі якщо вони перебувають в інших осіб або належать боржникові від інших осіб, або боржник володіє ними спільно з іншими особами;

2) звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інший дохід боржника;

3) вилучення в боржника і передача стягувачу предметів, зазначених у рішенні;

4) заборона боржнику розпоряджатися та/або користуватися майном, яке належить йому на праві власності, у тому числі коштами, або встановлення боржнику обов'язку користуватися таким майном на умовах, визначених виконавцем;

5) інші заходи примусового характеру, передбачені цим Законом.

19. Згідно з пунктом 1 частини першої статті 26 Закону № 1404-VIII виконавець розпочинає примусове виконання рішення на підставі виконавчого документа, зазначеного у статті 3 цього Закону, за заявою стягувача про примусове виконання рішення.

20. Відповідно до частини першої статті 12 Закону № 1404-VIII виконавчі документи можуть бути пред'явлені до примусового виконання протягом трьох років, крім посвідчень комісій по трудових спорах та виконавчих документів, за якими стягувачем є держава або державний орган, які можуть бути пред'явлені до примусового виконання протягом трьох місяців.

21. Приписами частини другої статті 12 Закону № 1404-VIII обумовлено, що строки, зазначені в частині першій цієї статті, встановлюються для виконання рішення з наступного дня після набрання ним законної сили чи закінчення строку, встановленого в разі відстрочки чи розстрочки виконання рішення, а якщо рішення підлягає негайному виконанню - з наступного дня після його прийняття.

22. Строки пред'явлення виконавчого документа до виконання перериваються у разі: 1) пред'явлення виконавчого документа до виконання; 2) надання судом, який видав виконавчий документ, відстрочки або розстрочки виконання рішення (частина четверта статті 12 Закону № 1404-VIII).

23. За змістом пункту 2 частини четвертої статті 4 Закону № 1404-VIII виконавчий документ повертається стягувачу органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем без прийняття до виконання протягом трьох робочих днів з дня його пред'явлення, якщо пропущено встановлений законом строк пред'явлення виконавчого документа до виконання;

24. Приписами частини першої статті 376 КАС України встановлено, що стягувачам, які пропустили строк для пред'явлення виконавчого листа до виконання з причин, визнаних судом поважними, пропущений строк може бути поновлено.

VI. Позиція Верховного Суду

25. Аналіз наведених правових норм свідчить, що виконавчий документ може бути пред'явлений до примусового виконання у чітко визначеній статтею 12 Закону № 1404-VIII строк.

26. Водночас для поновлення стягувачу строку пред'явлення виконавчого листа до виконання, необхідною правовою підставою такого поновлення строку є наявність поважних причин пропуску стягувачем строку пред'явлення виконавчого листа до виконання.

27. Зі змісту позовних вимог слідує, що позивач вказує на протиправність дій головного державного виконавця Солом'янського ВДВС Цапенко С. М. у виконавчому провадженні № 59264078 щодо прийняття постанови про відкриття виконавчого провадження від 04 червня 2019 року з підстав пропущеного Північним офісом Держаудитслужби строку пред'явлення виконавчого документа до виконання.

28. Судами встановлено, що пред'явлений до виконання виконавчий документ є дублікатом виконавчого листа № 1699/12, виданого Житомирським окружним адміністративним судом 03 травня 2012 року Контрольно-ревізійному управлінню в Житомирській області, на виконання постанови суду у справі № 2а-8642/10/0670, строк пред'явлення якого на виконання встановлено до 21 вересня 2012 року.

29. Натомість ухвалою Житомирського окружного адміністративного суду від 29 листопада 2018 року, залишеною без змін постановою Сьомого апеляційного адміністративного суду від 27 листопада 2019 року у справі № 2а-8642/10/0670, заяву Північного офісу Держаудитслужби про видачу дубліката виконавчого листа та поновлення строків для пред'явлення його до виконання задоволено. Видано Північному офісу Держаудитслужби дублікат виконавчого листа № 1699/12 у справі № 2а-8642/10/0670 за позовом Північного офісу Держаудитслужби до ТОВ "Васьковицький граніт" про стягнення 514856,00 грн. Визнано поважними причини пропуску Північним офісом Держаудитслужби строку для пред'явлення виконавчого листа № 1699/12 від 03 травня 2012 року до виконання та поновлено пропущений строк для пред'явлення виконавчого листа № 1699/12 від 03 травня 2012 року до виконання.

30. Таким чином, відмовляючи в позові у справі, що розглядається, суди попередніх інстанцій виходили з того, що ухвалою Житомирського окружного адміністративного суду від 29 листопада 2018 року у справі № 2а-8642/10/0670 поновлено Північному офісу Держаудитслужби пропущений строк для пред'явлення до виконання виконавчого листа № 1699/12, виданого 03 травня 2012 року.

31. Строки пред'явлення виконавчих документів до виконання на момент видачі вказаного виконавчого листа встановлювались статтею 22 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року № 606-XIV (далі - Закон № 606-XIV).

32. Так, відповідно до частини першої статті 22 Закону № 606-XIV, у вказаній редакції, виконавчі документи можуть бути пред'явлені до виконання в такі строки: 1) посвідчення комісії по трудових спорах, постанови судів у справах про адміністративні правопорушення та постанови органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, - протягом трьох місяців; 2) інші виконавчі документи - протягом року, якщо інше не передбачено законом.

33. Закон № 606-XIV втратив чинність з 05 жовтня 2016 року згідно із Законом № 1404-VIII, крім статті 4, яка втрачає чинність через три місяці з дня набрання чинності цим Законом (абзац 2 пункту 2 розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1404-VIII).

34. Слід зауважити, що законодавець визначив порядок переходу від однієї форми регулювання правовідносин до іншої, навівши відповідні правила у розділі XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1404-VIII, згідно з пунктом 5 якого виконавчі документи, видані до набрання чинності цим Законом, пред'являються до виконання у строки, встановлені цим Законом.

35. Таким чином, враховуючи приписи частин першої - другої статті 12 Закону № 1404-VIII, на момент звернення Північним офісом Держаудитслужби 14 березня 2019 року строк пред'явлення до виконання виконавчого листа, виданого 22 грудня 2018 року у справі, становив три місяці, перебіг якого мав би починатися з наступного дня після набрання рішенням законної сили.

36. Слід зауважити, що у січні 2019 року Управлінням Північного офісу Держаудитслужби в Житомирській області дублікат виконавчого листа було пред'явлено до виконання, проте повідомленням Солом'янського ВДВС від 15 січня 2019 року виконавчий лист № 1699/12, виданий 22 грудня 2018 року Житомирським окружним адміністративним судом, повернуто стягувачу без прийняття до виконання на підставі пункту 6 частини четвертої статті 4 Закону № 1404-VIII. Повідомлення надійшло до Управління Північного офісу Держаудитслужби в Житомирській області 30 січня 2019 року.

37. У березні 2019 року Управлінням Північного офісу Держаудитслужби в Житомирській області повторно виконавчий документ направлено на виконання до Солом'янського ВДВС разом із заявою про направлення дубліката виконавчого листа від 14 березня 2019 року № 06-25-15/1154 та отримана органом виконавчої служби 19 березня 2019 року. Вказана заява разом із оригіналом дубліката виконавчого листа № 1699/12 від 22 грудня 2018 року зареєстрована в Солом'янському ВДВС 03 червня 2019 року за вх. № 21018/15-9-27.

38. Частиною четвертою статті 12 Закону № 1404-VIII передбачено, що строки пред'явлення виконавчого документа до виконання перериваються у разі: 1) пред'явлення виконавчого документа до виконання; 2) надання судом, який розглядав справу як суд першої інстанції, відстрочки або розстрочки виконання рішення.

39. Суть переривання строку полягає у тому, що при настанні зазначених обставин (юридичних фактів) перебіг строку починається спочатку, а час, який минув до перерви, до нового строку не зараховується. Про це було безпосередньо зазначено у частині другій статті 23 Закону № 606-XIV, яка є попередньою редакцією Закону № 1404-VIII, тоді як в чинній редакції Закону питання строку пред'явлення виконавчого документа до виконання урегульовано статтею 12, але в ній ця норма відсутня.

40. Норми щодо переривання строку пред'явлення виконавчого документа до виконання перебувають у системному зв'язку із застосуванням норм, що регулюють завершення виконавчого провадження шляхом повернення виконавчого документа стягувачу.

41. Отже, з аналізу частини четвертої та п'ятої статті 12 Закону № 1404-VIII висновається, що після переривання строку пред'явлення виконавчого документа до виконання у зв'язку з його пред'явленням до виконання перебіг строку починається заново з наступного дня після його повернення. Час, що минув до переривання строку, до нового строку не зараховується.

42. Таким чином, повернення виконавчого документа без виконання не позбавляє стягувача права на повторне пред'явлення виконавчого документа до виконання в межах строку, встановленого статтею 12 Закону № 1404-VIII.

43. Така позиція узгоджується з подібними правовими висновками, висловленими у постанові Верховного Суду у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду від 29 жовтня 2020 року у справі № 916/922/16 та у постанові Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 27 травня 2021 року у справі № 303/2642/20.

44. Отже, установивши, що стягувачу виконавчий документ було повернуто 15 січня 2019 року, тобто строк був перерваний, суд першої інстанції, з висновками якого погодився й апеляційний суд, дійшов обгрунтованого висновку, що головний державний виконавець Солом'янського ВДВС Цапенко С. М. на підставі заяви стягувача про примусове виконання від 14 березня 2019 року № 06-25-15/1154, яка отримана органом виконавчої служби 19 березня 2019 року, у межах своїх повноважень постановою від 04 червня 2019 року відкрила виконавче провадження відповідно до вимог статті 12 Закону № 1404-VIII.

45. Слід зазначити, що порушення органом примусового виконання рішень правил реєстрації кореспонденції та строків відкриття виконавчого провадження не є підставою для повернення виконавчого документа стягувачеві.

46. Аналогічна правова позиція викладена в постанові Верховного Суду від 03 жовтня 2018 року у справі № 804/7493/17.

47. Враховуючи викладене, доводи касаційної скарги про те, що строк пред'явлення виконавчого документа до виконання минув, є безпідставними та спростовуються матеріалами справи.

48. За таких обставин та правового врегулювання Верховний Суд погоджується з висновками судів про правомірність дій головного державного виконавця Солом'янського ВДВС Цапенко С. М. щодо відкриття виконавчого провадження № 59264078.

49. З огляду на викладене, висновки судів попередніх інстанцій є правильними, обгрунтованими, відповідають нормам матеріального та процесуального права, підстави для скасування чи зміни оскаржуваних судових рішень відсутні.

50. Інші ж доводи касаційної скарги не спростовують висновки судів першої та апеляційної інстанцій і зводяться до переоцінки встановлених судами обставин справи.

51. Як зазначається у рішенні Європейського суду з прав людини від 18 липня 2006 року у справі «Проніна проти України», кожен доречний і важливий аргумент особи має бути проаналізований і одержати відповідь.

52. Водночас, Європейський суд з прав людини в рішенні у справі «Гарсія Руїз проти Іспанії», зокрема, зазначив, що хоча пункт 1 статті 6 Європейської конвенції з прав людини і зобов'язує суди викладати підстави для своїх рішень, це не можна розуміти як вимогу давати докладну відповідь на кожний аргумент.

53. Тому за наведених вище підстав, якими, як суд першої, так і суд апеляційної інстанцій, обгрунтував своє рішення, не вбачається необхідності давати докладну відповідь на аргументи зазначені в касаційній скарзі, оскільки вони не є визначальними та не спростовують висновки судів першої та апеляційної інстанцій.

54. Зважаючи на приписи статті 350 КАС України, касаційну скаргу необхідно залишити без задоволення, а оскаржувані судові рішення - без змін.

VII. Судові витрати

55. З огляду на результат касаційного розгляду та відсутність документально підтверджених судових витрат, понесених учасниками справи у зв'язку з переглядом справи в суді касаційної інстанції, судові витрати розподілу не підлягають.

Керуючись статтями 3, 341, 345, 349, 350, 355, 356, 359 КАС України, суд

п о с т а н о в и в :

1. Касаційну скаргу представника Товариства з обмеженою відповідальністю «Васьковицький граніт» - адвоката Серебрянікова Віктора Євгеновича залишити без задоволення.

2. Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 09 березня 2021 року та постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду від 29 квітня 2021 року у справі № 240/10258/19 залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з дати її прийняття та оскарженню не підлягає.

Головуючий

М. І. Смокович

Судді

Н. А. Данилевич

А. Г. Загороднюк